

Rekenkamer Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Gemeente Amsterdam,
Gemeenteraad, t.a.v. het presidium
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

datum 3 december 2013
ons kenmerk RA_13_201
behandeld door W. Hauwert
onderwerp aankondiging onderzoek *Gemeentelijke reserves Economische Zaken*
cc. college van burgemeester en wethouders, directeur EZ
bijlagen 1. aanpak onderzoek *Gemeentelijke reserves Economische Zaken*
2. algemene werkwijze rekenkameronderzoek

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief wil ik u graag informeren over de start van het rekenkameronderzoek *Gemeentelijke reserves Economische Zaken*. Op 5 november 2012 hebben wij u via een rekenkamerbrief geïnformeerd naar de resultaten van onze verkenning naar de gemeentelijke reserves. De conclusie van deze verkenning was dat op basis van de informatie in de jaarrekening het niet eenvoudig is om een goed oordeel te vormen over de kwaliteit van het beheer van de reserves. Om die reden hebben wij besloten om jaarlijks een of enkele reserves te onderwerpen aan een nader onderzoek.

Wij beginnen deze reeks van onderzoeken in 2013 met een onderzoek naar de reserves die worden beheerd door het gemeentelijk organisatieonderdeel Economische Zaken (EZ). Hierbij gaan wij na in hoeverre het beheer van een bepaalde reserve adequaat is. Aspecten die hierbij aan de orde komen zijn de instelling en het gebruik van de reserve en de verantwoording daarover aan de gemeenteraad.

In bijlage 1 beschrijf ik de aanleiding, de aanpak en het concept normenkader van het onderzoek. In bijlage 2 treft u de algemene werkwijze voor rekenkameronderzoek. De uitkomsten van het onderzoek *Gemeentelijke reserves Economische Zaken* zullen, naar verwachting, in april 2014 worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

dr. J.A. de Ridder
directeur Rekenkamer Metropool Amsterdam

Bijlage 1 Aanpak onderzoek Gemeentelijke reserves Economische Zaken*Aanleiding onderzoek*

In 2012 voerde de rekenkamer een verkenning uit naar de gemeentelijke reserves. Uit de verkenning bleek dat de aard en omvang van bestemmingsreserves sterk variëren. Eind 2011 had de gemeente ruim 200 bestemmingsreserves die een totaal bedrag van bijna € 2 miljard vertegenwoordigden. De verkenning naar de reserves van de gemeente Amsterdam was uitgevoerd om te beoordelen of nader onderzoek naar het beheer en de verantwoording van reserves nuttig zou zijn. De conclusie was dat de informatie in de jaarrekening over individuele reserves met betrekking tot doel, bestedingen en de maximale omvang leemten vertoond. Uit de verkenning kwam verder naar voren dat het op basis van de gemeentelijke jaarrekening lastig is vast te stellen of het beheer van de gemeentelijke reserves adequaat plaatsvindt. In de jaarrekening is veelal geen informatie opgenomen over de aangegane verplichtingen en over de voortgang van plannen of projecten, die worden gefinancierd uit de betreffende reserve. De raad is dan ook niet in staat om aan de hand van de jaarrekening te beoordelen in hoeverre reservemiddelen kunnen vrijvallen.

Aanpak

Voor een goede beoordeling van het feitelijke beheer van de reserves is het noodzakelijk om ook de achterliggende administraties en procedures te onderzoeken. Daarom hebben wij besloten in onze onderzoeksprogramma's voor de komende jaren steeds een specifieke reserve te selecteren voor nader onderzoek zodat inzichtelijk wordt of de raad voldoende kaders en richtlijnen meegeeft voor de besteding van de middelen. Jaarlijks gaan wij na in hoeverre het beheer en de verantwoording van een bepaalde reserve adequaat is. Door voor deze onderzoeken in hoofdlijnen een zelfde normenkader te gebruiken kan op termijn doelmatig een metaonderzoek plaatsvinden naar het beheer van reserves.

Wij beginnen deze reeks van onderzoeken in 2013 met een onderzoek naar een of meerdere reserves die worden beheerd door het gemeentelijk organisatieonderdeel Economische Zaken (EZ).

Concept normenkader

In de onderstaande tabel hebben we een proeve van een normenkader opgenomen aan de hand waarvan bestemmingsreserves met een bestedingsdoel kunnen worden getoetst. Dit normenkader is ook in ons onderzoeksrapport *Verkenning gemeentelijke reserves* (november 2012) opgenomen.

Tabel B1 – Concept normenkader bestemmingsreserves

	Norm	Toetsaspect en aandachtspunten
1.	De reserve is in overeenstemming met het gemeentelijke financiële beleid en in- en externe regelgeving ingesteld	<ul style="list-style-type: none"> • Doel/doelen, motieven, noodzaak, nut en hoogte van de reserve • Raadsbesluit instelling reserve • Voorwaarden voor storten en aanwenden • De maximale toegestane omvang van de reserve • De maximale looptijd van de reserve • De vrijval indien doel niet gerealiseerd binnen de maximale looptijd • Herdefiniëring van het doel van de reserve tijdens de 'looptijd'
2.	De reserve is aantoonbaar in overeenstemming met het gemeentelijk beleid inzake het betreffende beleidsterrein.	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidskader waarvoor reserve bedoeld is • De onderbouwing van de reserve sluit aan bij te bereiken doel van beleidsterrein • De omvang van de bestemmingsreserve maakt realisatie van het te bereiken doel mogelijk • De looptijd van de bestemmingsreserve maakt realisatie van het te bereiken doel mogelijk. • Beschrijving realisatie beoogd doel van het beleid
3.	Bij het instellen is aantoonbaar nagegaan of de reserve het meest geëigende financiële instrument is om de doelstellingen van de reserve (naam betreffende reserve) doelmatig en doeltreffend te realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> • Overwegingen en onderbouwing voor keuze bestemmingsreserve • Beschreven voor- en nadelen voor de doelmatigheid en doeltreffendheid • Beschreven voor- en nadelen toetsen aan begrotingen en jaarrekeningen laatste 5 jaar
4.	Er zijn goede regels vastgelegd voor het gebruik en beheer. (volgens de wet, voor doelrealisatie, verantwoording, handelen bij onderuitputting e.d.).	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbare regels gebruik volgens de wet; BBV, gemeentewet en financiële verordening • Beschikbare regels gebruik volgens de doelrealisatie en de verantwoording • Beschikbare regels gebruik voor onderuitputting • Beschikbare regels voor beheer volgens de wet; BBV, gemeentewet, financiële verordening • Beschikbare regels voor beheer volgens de doelrealisatie en de verantwoording • Beschikbare regels voor beheer voor onderuitputting

	Norm	Toetsaspect en aandachtspunten
5.	Er wordt bij het gebruik en beheer van de reserve gehandeld volgens de regels.	<ul style="list-style-type: none"> • Expliciete raadsbesluiten van elke voeding/onttrekking van de afgelopen 5 jaar per programma • Doelmatige voeding/onttrekking van de reserve • Geen negatieve reserve • Administratieve verwerking door middel van vermogensmutaties en bestemde resultaatboekingen (hoofd functie 980)
6.	De informatievoorziening over de reserve in het licht van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad is op orde.	<ul style="list-style-type: none"> • Beschrijving van afspraken • Beschikbare informatie toetsen aan format

Taak rekenkamer

De rekenkamer heeft de in de *gemeentewet* vastgelegde taak om onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur.

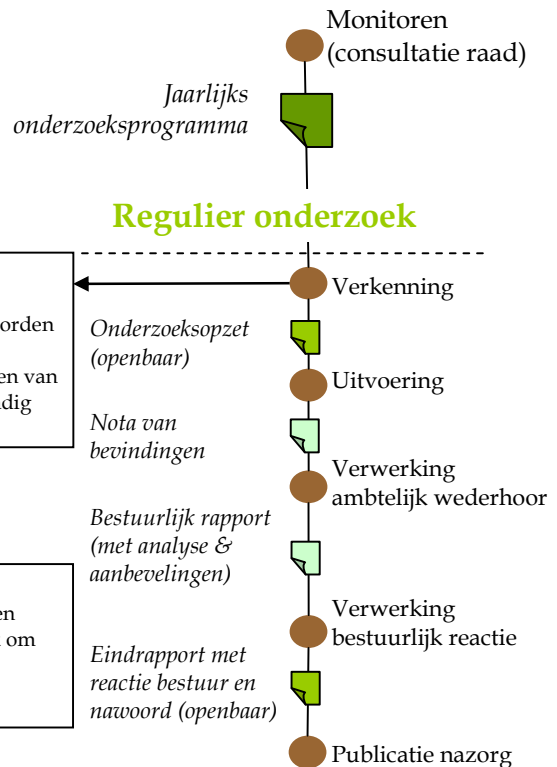
Missie

- Verbeteren kwaliteit openbaar lokaal bestuur
- Stimuleren van een open debat over de kwaliteit in commissie en raad

- Na de verkenning kan worden afgezien van onderzoek of de start worden uitgesteld.
- Soms zullen de resultaten van een verkenning zelfstandig worden gepubliceerd.

- Als er in tussentijdse publicaties conclusies en oordelen staan, zal ook om een reactie worden gevraagd.

Werkwijze

Spelregels

Vooraf

- De rekenkamer mag alle documenten onderzoeken (*gemeentewet art 183¹*) en het gemeentebestuur moet alle inlichtingen verstrekken die de rekenkamer nodig heeft (*idem art 183²*).
- De raad, het bestuur en de betrokken ambtenaren worden vooraf geïnformeerd over de opzet van het onderzoek.

Gesprekken tijdens het onderzoek

- Voor een afspraak wordt aangegeven of het om een oriënterend gesprek of een interview gaat.
- Bij een interview krijgt de geïnterviewde de gelegenheid om aan de hand van een schriftelijk verslag de weergave van uitspraken te corrigeren.

Volg de onderzoeken op twitter

<http://twitter.com/RekenkamerMA>

Bevindingen & ambtelijke wederhoor

- De datum van oplevering van de nota van bevindingen wordt **één maand** van te voren gemeld.
- Bij het wederhoor wordt de ambtelijke organisatie gevraagd om feitelijk onjuistheden en relevante feitelijke omissies te melden. Deze informatie wordt **binnen twee weken** verwacht.
- De rekenkamer geeft schriftelijk aan of en zo ja op welke wijze opmerkingen van de ambtelijke organisatie worden verwerkt.

Bestuurlijke reactie & eindrapport

- Er wordt gevraagd om een bestuurlijke reactie op het eindrapport, waarin commentaar kan worden gegeven bij analyse en aanbevelingen. De reactie wordt **binnen twee weken** verwacht.
- De rekenkamer schrijft vervolgens nog een nawoord waarin wordt gereageerd op de bestuurlijke reactie.
- De raad en het bestuur krijgen het eindrapport (inclusief bestuurlijke reactie en nawoord) onder embargo voor de publicatiedatum.
- De wijze van behandeling van het rapport wordt in overleg met de raad geregeld.

De rekenkamer kan als een onderzoeksproject dat mogelijk en nodig maakt gemotiveerd afwijken van de standaardprocedure